

Kiket költöztetnek el hivatalosan és kiket önkéntes jelentkezés alapján?

Kik nem költözhetnek? — Lakásutalvány nélkül nem lehet költözni

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A m. kir. légoltalmi kiürítési kormánybiztos az alábbi hirdetményt tette közzé:

A légítamadások elleni védekezés céljából Budapest székesfőváros, Budaörs, Kispest, Pestszenterzseb, Pestszentlőrinc, Rákospalota és Újpest megyei városok, valamint Albertfalva és Csepel községek lakossága egy részének az ország más területén való elhelyezése vált szükségessé. Ezzel kapcsolatban a következőket közlöm:

Az előbb felsorolt helységek elhagyása szempontjából a lakosság két csoportra oszlik:

1. a közhivatalok és más közintézetek, valamint hadiüzemek alkalmazottai,
2. az ezek kötelekébe nem tartozó egyéb lakosság.

Az 1. pont alatt megjelöltek elköltöztetésével kapcsolatos kérdéseket hivataluk, illetőleg a hadiüzemi alkalmazottakét az ipariügyi miniszter szabályozza.

A 2. pont alá tartozó lakosság elköltöztetése önkéntes jelentkezés alapján történik. Kényszer útján való elköltöztetést a kormány csak a hajléktalanokká válással szemben alkalmaz. Aki az előbb felsorolt helységek lakosai közül bejelenti, hogy a légítamadások veszélyére való tekintettel eddigi lakóhelyét el akarja hagyni, annak az ország más helységébe való elköltöztetését lehetővé tesszem.

Az erre vonatkozó bejelentést Budapesten a kerületi előjáróságnál (megyei városban a polgármesteri, községekben az előjáróságnál), illetőleg az ezek által erre a célra felállított kirendeltségéknél kell megtenni.

Nem költözhetnek el azonban azok, akik olyan foglalkozást űznek, amelynek az eddigi helyen való továbbfolytatása közérdekből szükséges.

Ezek a személyek a következők:

1. A közlekedési vállalatok (vasutak, hajózási vállalatok, Beszkr, autobusz-üzem, autótaxi vállalatok) vezetői és személyzete, a tehergépkocsival vagy lófogató járművel fuvarozók.

2. A hadiüzemekben foglalkoztatottak.

3. A tűzoltóság és a mentőegyesületek személyzete.

4. A pénzügyi, a bankok, a biztosító intézetek és a hitelintézetek vezetői és alkalmazottai.

5. Az orvosok, a gyógyszerészek, a kórházi személyzet, a kötszer- és egészségügyi anyagkereskedések vezetői és alkalmazottai.

6. A szülésznők.

7. A temetkezési vállalatok vezetői és alkalmazottai.

8. Az élelmiszerellátó vállalatok és üzemek, tejszövetkezetek, élelmiszerkereskedések, vendéglők, éttermek és szállodák vezetői és alkalmazottai.

9. A textil- és készruhákereskedők.

10. A szabók és alkalmazottak, a készruhát előállító üzemek vezetői és alkalmazottai.

11. A hentesek és mészárosok, valamint alkalmazottak, a vágóhidak személyzete.

12. A sütőiparban foglalkoztatottak.

13. A lábbelikészítőiparban foglalkoztatottak, valamint a cipőkereskedők és alkalmazottak.

14. A nyomdaiparban és sokszorosítóiparban foglalkoztatottak.

15. A kéményseprőiparban foglalkoztatottak.

16. A gáz-, a vízvezeték-, a központi fűtés- és villanyberendezők.

17. Az építőanyagkereskedésben foglalkoztatottak.

18. Az ablaküvegezéssel foglalkozók.

19. Az asztalos-, a bádgos- és a lakatosiparban foglalkoztatottak.

20. Az utépitőiparban foglalkoztatottak.

21. A kútforók és a kútépítők, valamint az ilyen vállalatok vezetői és alkalmazottai.

22. A dohányárudások.

23. A házfelügyelők és a segédházfelügyelők.

24. A légoltalmi szervezetek tagjai, és pedig:

a) a kisegítő légó. karhatalmi alakulatok tagjai,

b) a légó szervezetek hivatásos tagjai, illetőleg különleges légó. szolgálatra igénybevért személyek, kivéve a 17. életévüket még be nem töltötteket,

c) az I. és II. csoportba sorolt vagyontárgyak légó. vezető és légó. végrehajtó szervezetébe beosztottak,

d) a Légoltalmi Liga tisztviselői, alkalmazottai, önvédelmi főkörzet- és alkörzet vezetői,

e) a háztömbcsoportparancsnokok, a háztömbparancsnokok, valamint a lakóház (házcsoport) légoltalmi őrsparancsnokai és ezek helyettesei, azok kivételével,

akiknek családfője, vagy családfenntartója a kiürítéssel kapcsolatban eltávolítottak.

A most felsoroltak csak a főváros közelében levő községekbe költözhetnek ki, ahonnan naponta bejárva munkájukat a régi munkahelyen zavartalanul tudják folytatni. Ezek részére férőhelyet a főváros biztosít a részére e célra kiutalt felvevőterületen. Az ilyen férőhelyek száma azonban nagyon kevés lévén, kívánatos, hogy az 1—24. pontok valamelyikébe tartozó és kiköltözni óhajtó személyek családjuk tagjait távolabb eső országrészbe költöztessék el.

A megkülönböztető jelzés viselésére kötelezett zsidók eddigi lakóhelyüket nem hagyhatják el.

Budapest székesfőváros minden kerülete, továbbá a felsorolt megyei városok és községek mindegyike számára külön-külön az ország egy-egy terület részét jelöltem ki felvevőterületként.

Elöbren mindenki csak a lakása szerint kijelölt felvevő területre költözhetik.

Akinek vidéken saját háza (öröklakása) van, abba fel- és lemenő ágbeli rokonai-val (szülők, nagyszülők, gyermekek, unokák stb.) és az azokkal közös háztartásban élőkkel együtt kiköltözhet, vidéki házában azonban nem foglalhat el több szobát, mint amennyi a 940—1944. M. E. sz. rendelet szerint az ottani lakosok számára meghagyandó.

Az ezzel a kérdéssel kapcsolatos részletekre vonatkozóan a kerületi előjáró (polgármester, községi előjáróság) ad felvilágosítást.

Már most felhívom a lakosság figyelmét arra, hogy a vidéki községekben (városokban) lakásokra vonatkozóan kötött bérleti szerződés — ha a lakásra a fővárosból elszállított lakosság elhelyezése céljából szükség van — hatálytalanítható. Különösen áll ez azokra a községekre (vá-

rosokra) vonatkozóan, amelyek Budapest központjától számított kb. 60 km-es körzetben belül esnek.

Vidékre csak az költözhet, akinek a Lakás-utalvány-ba a felvevő községet, a hatóság bejegyezte.

A lakásutalványt mindenkinek magának kell a dohányárudákban megvásárolnia és minden személyre vonatkozóan két-két példányban, az utalvány hátlapján lévő figyelmeztetésben foglaltak szerint kitölteni.

Az eltávozó elszállításával kapcsolatban a lakásutalvány hátlapján lévő Figyelmeztető ad felvilágosításokat.

A vidékre távozó elszállítására külön kiürítő vonatok szolgálnak. Arról, hogy ezek a vonatok melyik pályaudvarról, mikor és hova indulnak, továbbá, hogy miként történik az elutazók podgyásának a pályaudvarokra való kiszállítása és miként kell ezekre a vonatokra helyjegyet biztosítani, külön hirdetményben tájékoztatom a lakosságot.

Akik ezeket a kiürítő vonatokat nem veszik igénybe, a rendes vasuti forgalomban közlekedő vonatokkal is utazhatnak, ebben az esetben azonban, podgyásuknak a pályaudvarig és a vasuton való szállításáról saját költségükön maguknak kell gondoskodniuk.

A hatóságokat, amelyek a kiürítés munkájával ugys rendkívül meg vannak terhelve, feleslegesen senki ne zaklassa.

A lakosságot a kiürítéssel kapcsolatos minden további tudnivalóról, így az önként elköltözőknek nyújtandó vasuti szállítási és egyéb kedvezményekről, valamint a felvevőterületeken a lakberek szabályozásáról, idejében tájékoztatom. Késérje figyelemmel mindenki ezután kiadandó hirdetményeimet.

Rövidesen a kiürítéssel kapcsolatos összes kérdéseket részletesen tárgyaló füzetet adok ki, amelyet a dohányárudákban lehet majd beszerezni.

A kiürítés önkéntes alapon történik

A kiürítési kormánybiztos felhívja a lakosságot arra, hogy a főváros kiürítése — miként azt a hirdetmény is hangsúlyozza — önkéntes alapon történik. Kényszer kiürítésről tehát nincs szó.

Nincs vonatkorlátozás

A kiürítési kormánybiztos közli, hogy az elutazás sem vasuton, sem egyéb közlekedési eszközön, korlátozás alá nem esik. Lakásutalvány csak annak kél, aki a kiürítéssel kapcsolatban távozik a fővárosból.

A légoltalmi kiürítési kormánybiztos felhívása

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A m. kir. légoltalmi kiürítési kormánybiztos felhívja Budapest és környéke lakosságának figyelmét arra, hogy akik a kiürítéssel kapcsolatban eltávozni szándékoznak és a kerületi, illetőleg a község vagy város részére kijelölt felvevő területre utaznak, kiürítési vasuti helyjegyet is kötelesek váltani, az elő-

járáóságokon szolgálatot teljesítő MÁV vasuti tisztviselőnél, illetőleg a HÉV állomásokon, mert csak a külön beállított kiürítő vonatokkal hagyhatják el a fővárost, illetőleg környékét.

A menetrendszerű vonatokkal a kiürítők közül csak azok utazhatnak, akik saját ingatlanba vagy szülőhöz, illetőleg gyermekükhöz szándékoznak utazni.

Utazási korlátozás Kárpátaljára, Máramaros megyébe, Ungvárra és Munkácsra

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

A hivatalos lap április 5-i száma Rözli a belügyminiszter rendeletét, amelynek értelmében a kárpátaljai területre, továbbá Máramaros vármegyébe, Ungvár th. városba és Munkács megyei városba továbbá rendelkezésig csak utazási igazolvánnyal szabad utazni. Igazolvány nélkül is jogosultak az utazásra a kormány tagjai, az államfő környezetének ama tagjai, akik a kabinetiroda, illetőleg a katonai iroda főnökének írásbeli felhatalmazását felmutatják, azok a közszolgálati alkalmazottak, akik az illetékes miniszter kiküldetési rendeletével utaznak, ha fényképes igazolvánnyal is rendelkeznek és a magyar közlekedési vállalatoknak az említett területre a forgalom lebonyolítása céljából bejáró közegei.

Az igazolvány kiállítását a folyamódó lakóhelyek szerint a községi előjáróságnál, illetőleg a rendőrkapitányság vezetőjénél kell kérni. A hatóságok a kérelmet a vármegyé alispánjához, Budapesten a főkapitányhoz terjesztik fel. Ezek határoznak a kérelem felett. Az igazolvány legfeljebb tiznapai érvényvel állítható ki

és lejártá esetén egy izben tiznapra meghosszabbítható. Az igazolvány díj- és illetékmentes.

Igazolvány csak igazoltan halaszthatatlanul szükséges utazás esetén nemzethűségi, erkölcsi, köz- és államrendészeti szempontból kifogás alá nem eső személy részére állítható ki.

Utazási igazolvány Kárpátaljára

A közrend védelmének fokozottabb biztosítása érdekében a belügyminiszter elrendelte, hogy további intézkedésig a kárpátaljai területre, valamint a Máramaros vármegyébe, Ungvár törvényhatósági jogú városba és Munkács megyei városba csak külön utazási igazolvánnyal szabad utazni. Az igazolvány kiállítását a kérvényt a kis- és nagyközségekben a községi előjáróságnál, a rendőrség működési területén a m. kir. rendőrkapitányságon (a rendőri kirendeltség vezetőjénél), Budapesten a m. kir. rendőrség budapesti főkapitányságánál kell előterjeszteni és egyúttal kettő darab 6×9-es nagyságú fényképet is be kell nyújtani. Az igazolvány kiállítás díj- és illetékmentes.

A vámon túl

A főváros dűbörgő életének zaja idáig hallatszik, a vámig, ahol a 85.000 lakosu munkásváros kezdődik. Tíz kilométer mélységben ezer és ezer családi ház épült a homokos talajon. Kora reggel sok tízezer ember indult munkába a főváros

és a környező gyártelepek felé. Huszonnégy óráig a város körül teljesen megbénult az élet és a lakosság dermedt éjszakát töltött a robbanó gránátok tüzesője alatt. A fővárosból kivezető jársországot már elárulja, hogy repülők jár-

Fáj a feje?

Kimerült, ideges? A mai gondokkal terhes korban nagy szükség van arra, hogy erős idegekkel, fejfájástól mentesen állhassuk meg helyünket. Ennek egyik alapfeltétele a testi és lelki erő, a jó tápláltság.

Az idegrendszert erősíti, a szervezetet újíti, a munkaképességet fokozza a nagy tápértékű, természetes erősítő tápszer: Ovomaltine rendszeres használata.

Reggelire, uzsonnára 1—2 csésze Ovomaltine táplálja az idegzőveteket, mentesít az izgalmtól.

Rövid használat után meg fog győződni az Ovomaltine teljes értékű hatásáról.

Az Ovomaltine-t főzni nem szabad; különleges eljárás szerint készült friss tejből, tojásból, kakaóból és malátából.

...tak fölötté. A gránit-kövezetet több helyen bombotölcsérek váltogatják. Sűrű füst, távolból áradó fojtó, égett szag terjed és mérhetetlen por... A leszakadó falak telehintették az utcát süppedő, fehér porral, amely minduntalan feltör, ha gépkocsi robog el rajta. Letépett villanyvezetékek, telefon- és táviróhuzalok csüngnek az utak szélére... Minél jobban távolodunk a vámtól, a pusztulás képe egyre elszomorítottabb. Balkéz felől kicsiny akácerdőben három gránátöltésér ásítózik:

— Bár ide hullott volna minden... — mondják a kendős asszonyok, akik hajnal óta bakyuba kötött ágyneművel üldögélnék a foltos füben. A kiserdő csak kis méretű bombákat kapott. A tölcésérek talán három méter mélyek, ugyanekkora a kerületük is. A homok a tölcser szélén felcsapódott és telehintette a fákat. Az utca könyökében egymásra torlódott vilamosok állnak. A 31-es és a 32-es járat kocsijait itt érte a légi támadás és az utazóközönség a közeli házakban keresett menedéket... S az első bombák ide hull-

Biztos helye gyermekének a

Mártonhegyi Gyermeküdülő

Tulajdonos: dr. Székelyné Bulyovszky Sári
Telefon: 166—563.

lottak. A villamoskocsik közül csupán egynek zuzta be az ablakait a légnomás. Tehetetlenül áll a kocsisor, pedig távolabb, de nagy szükség lenne rájuk! A kibombázott lakosság teljesen kirekedt a közlekedésből s a munkába igyekvő emberek tiz-tizenhat kilométert gyalogolnak. Végig a város utcáin, a szétvert házak pontosan megmutatják a gépek vonulásának irányát. Katonai nyelven nem „bombaszönyeget” terítették a helysége, hanem célzás nélküli bombatámadás érte a kisházak lakóit. A földszintes családi házak gyenge falait és tetőzetét a bombák erején kívül a légnomás és a repeszdarabok rongálták meg. Helyenként, ahogy a repülőgépek egy vonalban kioldották bombáikat egy, két, három ház, vagy épületcsoport hever romokban. A pusztulás képe lesújtó... Romhalmaz, szétvert téglá, halom gerenda és darabokra tört butorok merednek elő. A helység kéttornyú városháza teitalálatot kapott és tetőtől a földig minden elpusztult, csupán a két szárnyépület maradt

HAIDEKKER-BOLT

GYERMEKKOCSI
GYERMEKSZOBA BERENDEZÉS
ANDRÁSSY-UT 21/2.

meg a két toronyban. Az épületet szuro-nyos katonák őrzik és teherautókon hordják el a kiásott butorokat, irodai felszereléseket és iratsomókat. Csodálatos, hogy a többszáz megrongált épületben sehol sem keletkezett tűz. A városháza közelében a polgári iskola egyik szárnyát rombolták szét a bombák. Hatalmas vasgerendák ágaskodnak ki a törmelék közül és egy hivatali szoba hatalmas iratszekrénye mered elő a levágtatott tűzfal csonka törzséből. A lezúduló törmelék benyomta a szomszéd ház falát és téglatenger horította el egy fényképezési üzlet helyiségét. Itt már feltűnnek a hatósági segítség első nyomai. Plakátokon értesítik a lakosságot, hogy a hajléktalanok három helyen juthatnak meleg ételhez. A szükségkonyhának sajnos, hamarosan mind több látogatója akad.

Hatalmas dübörgéssel fővárosi locsolóautók haladnak át a főutcán. Vízet visznek a lakosságnak. A helység sokezer kutijában ugyanis mindezeidig inatlatlan volt a víz, mert a Duna megfertőzte. A közkutatást szinte kivétel nélkül megrongálta a repülőhadász. Különösen nagy zavart okozott a vízhiány a sütődék munkájában. Helyenként a környék lakossága kancsók-ból adta össze a szükséges vízmennyiséget, hogy a pék kenyeret készíthessen. Általában ez az együttérzés tapasztalható mindenütt az elpusztult város lakossága körében.

Az utcákon mind több hatósági gépkocsi jelenik meg. Jönnek a postások, távirószerelek, csatornamunkások, a vízművek és az elektromosművek szakemberei. Hatalmas árkokat ásának és az eltépett földalatti vezetéseket lázas munkával kapcsolják össze. Huszonnégy órája egyetlen telefonbeszélgetés sem történt a főváros és a szomszédos helység között. A robbanások ereje minden fávészlő berendezést elpusztított. A romok eltakarításához munkaszolgálatos századok érkeztek a helységbe. Csapatszallító autók utász honvédeket hoznak. A derék katonák azokat az épületeket veszik először munkába, ahol még föltételezhető, hogy romok alatt élők találhatók. A hosszú utcák sarkain acélsisakos, szuronyospuskás honvédek állnak. Gyors megjelenésük megnyugtatóan hat a károsultakra, mert a szétvert otthonok romhalmazában értékes holmik, a szegény emberek vagyongái hevernek. Büszkén állapíthatjuk meg ezzel kapcsolatban, hogy a közbiztonsági hatóságoknak ilyen vonatkozásban semmi dolguk nem akadt. Egyetlen ember sem tévedt meg olyannyira, hogy hozzá nyult volna károsult embertársa holmijaihoz, amiket kidobott az ellenséges repülőbomba az utcára, az uttestre és gyakran a szomszédok telkeire is.

Tündöklő fényben ragyog a nap a pusztulás városa fölött. Az első meleg tavaszi nap, amely mindenkor megörvendeztetni a tavaszváró szíveket. A tavaszi verőfényben most elborult arcu emberek dolgoznak, elpusztult otthonuk romhalmazában s ahol halálos áldozatot nem követelt a kegyetlen merénylet, a szívekben bizakodás nyílik. A magyar együttérzés, a hatóságok és a polgárság támogató szeretete mindjobbann megnyilvánul és ez a példamutató áldozatosság letörli a nehéz könyveket...

Távolban még nagy tűz ég: az egyetlen tűzkatasztrófa, amely a kedre virradó éjszakán kigyúlt a főváros szélén.

H. Gy.

A tűzoltók, leventék, cserkészek és a Légo-szervek kirendelt közegei megfeszített erővel dolgoznak a betemetett óvóhelyen bentszorultak kiszabadításán. Szerdán délelőtt az orvki ferencvárosi ház beomlott óvóhelyét sikerült feltárni. Az óvóhelyen nyolc holttestet találtak. A rendőrvizsgálat megállapításai szerint valamennyinek fulladás okozta a halálát. A szerencsétlenül járt áldozatok: Rudy Ferenc 56 éves ügynök, Csécsy Anna 32 éves tisztviselőnő, Pócs Margit 40 éves tisztviselőnő, Uszó Béla 50 éves őrnagy, Katz Rozália 32 éves háztartásbeli, özv. Musnai Anna 63 éves háztartásbeli, Józsa Katalin 17 éves és Józsa Erzsébet 12 éves tanulók. Az áldozatok feltárásáról a hatóságok értesítették a hozzátartozókat.

(A Gönyű-Győr közötti személyszállítóhajó), a MFTR közlése szerint, április 4-től további intézkedésig csak szerdán és szombaton fog közlekedni, a megmaradó járatban a hajó Gönyűről 5.30. Győrből vissza 11.50 órakor indul.

A modern haditechnika nagy kérdése: hosszú távolságok áthidalása tüzérséggel

Az ágyulövedéké vagy a rakétáé a jövő?

Amióta az első világháborúban mintha égből pottyantak volna, robbanó-gránátok estek Páris városára, holott a front még több mint száz kilométerre volt a francia fővárostól, a haditechnikusok fantáziáját állandóan foglalkoztatja a minél nagyobb távolságok tüzérségi áthidalása. Hogy a németek akkor hogy oldották meg, hogy 128 kilométer távolságból lötték Páris, lényegében még ma is titok. A rejtélyes ágyuról még fénykép sem látott napvilágot, csak élénk képzelőtehetségű rajzoló ábrázolták azt a nyilvánosságra került adatok nyomán. A mostani háborúban viszont időszertűvé vált a kérdés a nyugati hadjárat után, amikor hamarosan elterjedt az a híresztelés, hogy a La Manche-csatorna partjairól rövidesen Londont fogják löni. Maguk a németek ezt sohasem állították, inkább csak a semleges sajtó találgatásai között kapott nagy helyet ez a lehetőség, amit alátámasztani látott az a körülmény, hogy a Maginot-vonalból nagy számban hozták ide át az erőd-ágyukat és a Pas de Calais-n betonozták be azokat. Főként 35.5 centiméteres kaliberű lövegek voltak ezek. Majd egy évre rá a különböző képeslapok ugyancsak a Csatorna partján felállított igen hosszúcsövű ágyuról hoztak képeket. Ezek már erősen emlékeztettek a világháborús Páris-lövő ágyuról megjelent ábrázolásokhoz. Ez a beépített távolsági tüzérség viszont mind mostanáig a legnagyobb fokú rezerváltságot tanúsította és csak néhanapján került sor az angol és európai partok közötti tüzérségi párbajokra, amelyek azonban lényegesen rövidebb távolságra szorítottak, hiszen Calais és Dover között mindössze negyven kilométer a távolság, míg az északi francia tengerpartnak Angliához legközelebb eső pontja is London közepétől kerekén 140 kilométerre fekszik.

Az elmúlt évben azután főként a német megtorlások bejelentésétől kezdődően megint csak a semleges sajtóban merült fel London rakétákkal való bombázásának kombinációja. Német részről ezuttal is a legteljesebb hallgatásba burkolódtak s egy darabig az angol cenzura sem engedett meg semmiféle találgatást. Mikor azonban a vadabbnál vadabb hírek kavargása már pánikkal fenyegetett az angol fővárosban, lehetővé tették a lapok számára, hogy találgatásokat közöljenek a rakétabombázást illetően, s hogy maga Churchill is több ízben tett arra célzást, hogy London lakosságának el kell készülnie arra, hogy különleges

Igy működött a Páris lövő „Hosszu Berta”

Ha a lövegek hordtávolságának fokozhatóságát vizsgáljuk, mindenesetre a legalkalmasabb kiindulási pont éppen az említett „Hosszu Berta”, amelynek méreteiről Muher között többé-kevésbé megbízhatónak tekinthető adatokat. Ennek az ágyúnak ürmérete 21 centiméter volt, a kilőtt lövedék 95 centiméter hosszú volt és a súlya 105 kilogramm. Ez a lövedék az összes emberi erővel kitaszított testek között eddig a legmagasabbra repült, tehát legjobban távolodott el a földtől — mint már említettük, közel negyven kilométerre — és 186 másodperces repülőidő után meteorszerűen csapódott be a célba. (A La Manche-csatorna felett szálló távolsági lövedékeknek éppen felidőre, 90 másodpercre van szükségük.) Az ágyú csöve 35 méter hosszú volt és ebből az utolsó hat méter már sima belsejű, tehát ahogy szak kifejezéssel mondják: nem volt vonva. Kaliber-egységekben kifejezve az összes hossza 170 volt, tehát pontosan a kétszerese — ugyanilyen egységekben kifejezve — a gyalogsági fegyvereknek. A hajtó-töltet 196 kilogramm volt és száraz nitroglycerin-porból állott. Külön 3.1 méteres hosszúságú kamrában kellett ezt elhelyezni. A löpormennyiség a lövedék súlyát majdnem kétszeresen multa fel, míg normális körülmények között a legnagyobb kezdősebességet adó hajtóágyúknál is a hajtó-töltet súlya alig egyharmadát teszi ki a lövedék súlyának.

A lövedék a szinte elképzelhetetlen másodpercenkénti 1650 méteres sebességgel hagyta el a csövet (hajtóágyú lövedékek kezdősebessége másodpercenként 900 méter) és érdekes, hogy a legnagyobb távolság nem 45, hanem 50 fok szögű kilövésnél volt elérhető, mert a lövedék ilyen módon hamarabb érte el a sztratoszféra már egészen ritka levegőjű rétegeit és ennek megfelelően hosszabb ideig repülhetett csökkentett légellenállással szemben. A löpörgés nyomása, amely az általánosan használt nehéz ágyúknál 2700 atmoszférát szokott elérni, itt 4200 atmoszféra volt és ez a magyarázata annak, hogy az öt működő löveg közül az egyik szét is robbant. Egyébként minden lövés után a csövet újra kiégették, úgy hogy minden újabb kilőtt

fegyverekkel támadják meg. Hogy ezen a téren a jövő még mit hoz, arranéze természetesen még megközelítőleg sem lehet találgatásokba bocsátkozni. Igen érdekes viszont a kérdéssel kapcsolatban Alfred Stettbacher svájci robbanásügyi szakértőnek és ballisztikusnak tisztán szakszempontokra szorított fejtegetései amelyek London Európából való lövésének lehetőségeivel foglalkoznak.

Egy-egy lövedék — népszerűen ágyugolyó — röppályájának hosszát és magasságát kezdősebessége, tehát az a sebesség, amellyel a csövet elhagyja, határozza meg. Ez utóbbit viszont önműködően adja a hajtó-töltet ereje egyrészt, másrészt a lövedék súlya és végül a löveg csövének hossza. (Hogy az egyes lövegeket egymással az annyira fontos csőhosszuság szempontjából egybe lehessen vetni, általában nemcsak a hosszúsági adatokat vetik össze, hanem ugynevezett kaliber-egységekkel dolgoznak, amelyek a csőhossznak és a kalibernek viszonszámából adódnak.) Légüres térben csupán ezek a tényezők mértékadóak, gyakorlatilag viszont a levegő ellenállása igen nagymértékben fejt ki ellenállást, úgy hogy a röppálya hosszúsága még erősen függ a lövedék formájától és különösen a kalibertől. Hogy a lövedék keresztmetszete ilyen súlyosan esik latba, azt bizonyítja az a példa, hogy a gyalogsági fegyvernek a 40.8 centiméteres hajtóágyú lövedékénél százszor kisebb távolságra repül, mint az említett hajtóágyulövedék. Számokban kifejezve 45 fok szögű kilövésnél a gyalogsági fegyver 5.6 kilométerre lö, míg a hajtóágyú kerekén 45 kilométerre, légüres térben viszont mindkettőnek 72 kilométerre volna a hordtávolsága. A levegő ellenállásának nagy jelentőségét bizonyítja néhány további adat is. A Krupp-féle 30.5-es gránát légüres térben 72 kilométerre repülne, míg a röppályája legmagasabb pontján 13 kilométeres magasságot érne el. Ezzel szemben a valóságban csupán 34 kilométerre repül, miközben maximálisan a 10.1 kilométeres magasságot éri el. Ugyanígy a Páris-lövő híres ágyúnak, a „Hosszu Berta”-nak légüres térben 277 kilométerre kellett volna lőnie, miközben a lövedék 69 kilométer magasra repült volna. Ezzel szemben a valóságban a lövedék 128 kilométeres utat tett meg és közben 39 kilométeres magasságot ért el.

gránátok nemcsak robbanó-töltetét, hanem kaliberét is növelni kellett. A legfőbb nehézségek egyike az volt, hogyan vessék a lövedéket a csőben. A 35 méteres hosszú uton — ugyanis az óriási sebességet figyelembevéve, a szokásos rézből készült ugynevezett vezető-gyűrűk egyszerűen leolvadtak volna. A lövedék vezetéséhez szükséges csavarmeneteket ezért az acélburkolatba már előre bemaratták. A sima belsejű, hatméteres utolsó szakasz feladata volt, hogy egyrészt kiküszöbölje a már a robbanó-töltetet is fenyegető átmelegedést, másrészt pedig, hogy még fokozza a sebességet.

Mindeme fejtegetések után a tüzérségi lövegek lőtávolságának 128 kilométerrel a London lövéséhez szükséges 140 kilométerre való felemelése egyáltalában nem tekinthető lehetetlennek. Sőt: a cél eléréséhez még alatta is lehetne maradni a másodpercenkénti 1650 méteres kezdősebességnek, ha ugyanakkor a kalibert felemelnek. Így például a 35.5 centiméter átmérőjű lövedék súlya, ha ugyanolyan arányokban készítenék el, mint a Párisban robbant 21 centiméteres gránátokat, 605 kilogramm volna. A megfelelő számítások azt mutatják, hogy ez a 35.5 centiméteres lövedék viszonylag 1.7-szer kisebb levegő ellenállásba ütközne, mint a 21 centiméteres. Ha tehát Londont ilyen nagy kaliberű bombákkal akarnák bombázni, akkor egy legfeljebb 52 méter hosszúságú ágyúcsőre volna szükség, amelyet a lövedéknek másodpercenkénti 1500 méteres sebességgel kellene elhagynia. A svájci szakértő szerint az ilyen fajta tüzieszközök nem jelentenek megoldhatatlan problémát a németi haditechnika számára, amint azt a Szebasztopolnál használt 62 centiméteres óriás-mozsár már kiközlőképpen bebizonyította. Az egyetlen probléma csupán az, hogy miután a visszalökő erő a lövedék sebességének négyzetével egyenes arányban növekszik, ezeknek a mammoth-ágyúknak egészen különleges szilárdságú és gondosan kibetonozott talpazatra volna szükségük.

Ami már most a másik hosszútávolsági tüzieszköz, a rakétát illeti, annak meg-

oldása legalább is az általános ismeretek szerint már nehezebb probléma. A rakéta lényege, mint tudjuk, hogy a benne lévő hajtótöltet gyors kigéése következtében másodpercről-másodpercre állandóan növeli a sebességét. Teljes ellentétben a lövedékekkel a rakéta az alsóbb atmoszféra-rétegeken kisebb sebességgel hatol át és minél magasabbra jut, a dolog természeténél fogva annál inkább nő a sebessége is. Ez a növekvő sebesség egyenes arányban van az elégett gázok kiáramlásával és a másodpercenként kipuffogatott mennyiséggel. A növekedés pedig addig tart, amíg a meglévő hajtótöltet el nem ég. Hajtóanyagul az ünnepeségek alkalmával használt rakéták gyenge erejű fekete löpora nem nagyon alkalmas. A legjobb anyag valószínűleg benzinnel kevert folyékony oxigén volna, amikor is a sulyviszony 1:3.5. A könnyen elpárolgó folyadékok helyett azonban a háborús követelményeknek megfelelően — legalább is egyelőre — csak a szilárd és már készen álló töltetek jöhetnek számításba, mint például nitroglycerinpor, amely másodpercenként 2500 méteres sebességgel kipuffogást tesz lehetővé.

A mostani háborúban mindezeidig a nagyobb kaliberű és ennek folytán nagyobb mennyiségű robbanóanyagot magukkal szállító rakéták alkalmazására csak repülőgépekkel kapcsolatban került sor oly módon, hogy a repülőek dobták ki ezeket a rakétákat. Így például a német vadászok alkalmaztak ilyeneket az angol-szász bombázókötélekek ellen. Viszont olyan rakéta-lövedékeknek, amelyeket repülőgépből bocsátanak utnak mélyebben fekvő célok felé, sokkal egyszerűbb konstrukciót és laborálást igényelnek, mint azok a rakéták, amelyeknek kilövésére a földön kerül sor.

Stettbacher összehasonlítást végzett, hogyha ugyanazt a 105 kilogramm súlyú, 7 kilogramm robbanó-töltetét magában foglaló 21 centiméteres gránátot, amelyet 200 kilogrammnyi hajtó-töltettel kerekén 120 kilométerre lötték ki, rakéta-rendszerrel akarnának ugyanilyen távolságra eljuttatni, mennyi üzemanyagra volna ennek a rakétának szüksége. Szerinte erre a hosszú távolságra a rakétának szintén legalább 200 kilogrammnyi hajtó-lőporra volna szüksége. Maximális sűrűség mellett ennek elhelyezéséhez nem kevesebb, mint 4.8 méter hosszú hengertestre volna szükség. A rakéta csúcát alkotó és kerekén 40 kilogramm robbanó-töltetét magában foglaló fej 90 centiméter kellene hogy legyen, míg a kipuffogó-szerkezetnél a stabilizáció uszonyok legalább három méter hosszúságban volnának készítendőek. Így az egész rakéta-lövedék kilenc méter hosszú volna.

A kiégett hajtóanyagot burkoló hüvely vastagságát egy centiméterre kellene készíteni, míg a robbanó-töltet elég volna félcentiméteres acélköpennyel körülvenni. Ez utóbbinak előnye volna, hogy a sulypontot hátrahelyezi, ami által a repülés stabilitása növekszik. Ha az egész szerelvény sulyát a robbanó-töltet-hoz hozzászámítjuk, körülbelül 100 kilogramm volna az a suly, amit a hajtóanyagunk ilyen távolságra kell elszállítania. A svájci szakértő számításai szerint ez a rakéta-lövedék emelkedés közben kedvezőbb röppályát ír le, mint az ágyulövedék. Körülbelül tizkilométeres magasságban azonban a légellenállási viszonyok folytán már az ágyulövedékekkel azonos viszonyok között repül, míg a röppálya utolsó ága megrövidül, vagyis hamarabb esik le, mint az ágyugolyó. Emellett az összesen 300 kilogramm súlyú rakéta utnak indításához feltétlenül szükség van egy kilövő katapultára, mert magábanvéve a kipuffogó-erő nem elegendő ahhoz, hogy a levegőbe emelje.

Mindezek ellenére azonban fejtegetései végén megállapítja Stettbacher, hogy bármilyen soká tartson is a háború, Londonban soha sem lesznek egészen biztosak az emberek afelől, hogy egy szép napon a levegőből lepotyogó rakéta-lövedékek nem látogatják-e meg a Themse-parti fővárost.

(d. k.)

(LÉVÁN FELJUTTOTTÁK A TIZEDESÍ INTÉZMÉNYT.) Léván az évtizedek előtt megszűnt tizedesi intézmény Lévai Magyar Testvéri Munka név alatt ismét megalakult. Első ténykedése az volt, hogy az iskolánküli népművelési bizottság támogatásával az ugynevezett Újtelepen a munkások részére vándorkönyvtárt létesített a legjobb magyar írók könyveiből. Legközelebb a város déli, külső területén is vándorkönyvtárt állítanak fel az ottlako munkások számára.

Olvassuk a Képes Krónikát